

Magdalena Kudelka

Katowice

„SYSTEM PARAFIALNYCH KOMÓREK EWANGELIZACYJNYCH” SPOSOBEM NA ODNOWIONĄ PARAFIĘ

W niektórych środowiskach teologicznych pojawiły się głosy o potrzebie zwołania Soboru Watykańskiego III, jako że w ostatnich kilkudziesięciu latach narodziły się nowe problemy, spowodowane stylem życia rozwijanym w kontekście szybkich przemian cywilizacyjnych, wpływających na taką zmianę mentalności ludzkiej, która wydaje się uzasadniać myśl o takiej potrzebie¹. Należałoby jednak zastanowić się nad tym, czy już w dostatecznym stopniu zrealizowaliśmy sugestie II Soboru Watykańskiego, który postulował wizję parafii pojętej jako duża wspólnota małych wspólnot, skutecznie zarządzająca anonimowości i przyczyniająca się do budowania komunii osób, zmierzających do osiągnięcia tego samego celu. Postanowienia soboru, postulującego teologię Kościoła-wspólnoty, odwołują się często do modelu chrześcijaństwa pierwotnego. Z takiego kontekstu wyrasta również wizja parafii, której działalność zmierza do odnowienia swej duszpasterskiej strategii, by możliwe stało się wykonywanie zadania nowej ewangelizacji, gwarantującej przemawianie do współczesnego człowieka językiem przez niego zrozumiałym, przekonującym do potrzeby budowania wspólnoty, umacniania służby i szerzenia misji Kościoła².

Czy w polskich i europejskich parafiach realizowany jest model parafii rozumianej jako wspólnota wspólnot? W jakim stopniu odpowiedzieliśmy na wezwanie Ojców soboru do reformy parafii, otwarcia przed świeckimi nowych możliwości posługi w parafii i sprawowania przez nią liturgii? Odpowiedź na te pytania nie jest

¹ Por. J. Majewski, *Teologia na rozdrożach*, Kraków 2005, s. 247, 248.

² Por. L. Ślipko, *Parafia, jakiej pragnę*, Warszawa 2001, s. 23.

jednoznaczna wobec różnorodności warunków, w jakich żyje Kościół w różnych częściach Europy. Soborowe wyzwania natomiast można, a nawet trzeba (chyba) odczytać jako wyznaczenie zadania, które domaga się postawy zaangażowania i pogłębionej refleksji.

Stoimy więc przed zadaniem potrzeby wcielania w życie wizji parafii rozumianej i przeżywanej jako wspólnota wspólnot, wizji postulowanej tak jasno i w sposób oczywisty przez Sobór Watykański II. Realizacja tej wizji, to w życiu wielu parafii ideał wciąż dosyć odległy. Pytamy często o modele i wzorce, na których moglibyśmy oprzeć nasze wysiłki, by nie pobłądzić i nie pogubić się na drodze zbliżania się do ideału na pewno niełatwego, choć realnego do osiągnięcia, a nawet już wypróbowanego przez niektóre środowiska eklezjalne. Modelem parafii, który stanowi odzwierciedlenie eklezjologii soborowej, jest m.in. „System parafialnych komórek ewangelizacyjnych”.

ISTOTA I CEL ISTNIENIA

„SYSTEMU PARAFIALNYCH KOMÓREK EWANGELIZACYJNYCH”

„System parafialnych komórek ewangelizacyjnych” jest strukturą pośrednią między modelem parafii terytorialnej i personalnej, choć bazuje na zasadzie wyodrębnienia parafii według kryterium, jakie stanowi terytorium. Celem realizacji „systemu parafialnych komórek ewangelizacyjnych” jest ewangelizacja i odnowa parafii. System komórek ewangelizacyjnych nie jest ani ruchem, ani stowarzyszeniem, lecz stanowi system odnowy i rozwoju całej parafii, wcielany w życie poprzez realizację określonego sposobu przeprowadzania ewangelizacji. „System parafialnych komórek ewangelizacyjnych” jest modelem parafii opierającej swą strukturę na małych grupach, zaangażowanych w posługę wobec Kościoła i świata. Jest on drogą realizacji nowej ewangelizacji, ukierunkowanej na tych, którzy nie biorą udziału w niedzielnej Eucharystii, stoją na „obrzeżach Kościoła” i określają się jako wierzący, lecz niepraktykujący, oraz na tych, którzy odrzucają Boga i Kościół.

Przez system rozumiemy szczególną strukturę, rzeczywistość organiczną i tak zorganizowaną, że przez stałe odniesienie do pasterza i przez relacje wzajemnej zależności między różnymi jej częściami, pozwala w sposób poważny i dokładny przeżywać misterium Ciała Chrystusa, jakim jest Kościół. Jest to system ewangelizacji, który wywodzi się z przekonania, że Duch Święty nie chce pomijać cnót porządku, posłuszeństwa i odpowiedzialności³.

Cechą charakteryzującą system jest konsekwencja i bardzo dobra organizacja, połączona z otwartością na prowadzenie przez Ducha Świętego⁴. Można też

³ G. Macchioni, *Ewangelizacja parafii. Metoda ewangelizacyjnych komórek parafialnych*, w: *Nowa ewangelizacja u progu trzeciego tysiąclecia. Program duszpasterski na rok 2000/2001*, red. E. Szczotok, R. Kempny, A. Liskowacka, Katowice 2000, s. 188.

⁴ Por. P. Crosa, *Spojrzenie na całość: wspólnota, która wzrasta ewangelizując*. Konferencja ogłoszona 19 VI 04 roku w Mediolanie (archiwum własne).

wskazać na obecność w nim trzech następujących wymiarów: kairolologicznego, kryteriologicznego oraz operatywnego. Realizacja wymiaru kairolologicznego znajduje wyraz w skoncentrowaniu się na codziennym życiu osób, bardziej niż na ogólnej sytuacji parafii, co wiąże się ze zmianą sposobu postrzegania jej. Wymiar kryteriologiczny (kryteriów) charakteryzuje troska o ewangelizację wszystkich. Natomiast wymiar operatywny związany jest z poprawną realizacją metody komórek ewangelizacyjnych, tak by ich rozprzestrzenianie i funkcjonowanie było trwałe⁵.

„System parafialnych komórek ewangelizacyjnych” cechuje ukierunkowanie na zewnątrz, ku niewierzącym i niepraktykującym. Całe działanie pastoralne w realizacji tegoż „systemu” koncentruje się na idei fundamentalnej, to znaczy na człowieku, z czego wyłania się jego wymiar kairolologiczny. Umieszczając człowieka w centrum ewangelizacji, postrzega się go w jego relacji do otaczającej go rzeczywistości, bierze się pod uwagę takie elementy sytuacji człowieka, jak: stosunki międzyludzkie, ruchliwość ludzką i przemieszczanie się, obecność w różnych miejscach, potrzebę wspólnoty i punktów odniesienia. W systemie bierze się pod uwagę różnorodność osób i potrzebę zwiększenia rozmachu apostolskiego⁶.

Najważniejszym czynnikiem w systemie komórek jest modlitwa⁷. W parafii, w której planuje się realizację systemu, pierwszą decyzją winno być otwarcie kaplicy całodzienniej adoracji. W parafii św. Eustorgiusza w Mediolanie, która stanowi wzorzec dla realizacji systemu, trwa adoracja wieczysta. System komórek, w którym owocem ewangelizacji są zmiany w parafii (rozumiane przede wszystkim jako swoistego rodzaju konsekwencja nawrócenia poszczególnych osób), wychodzi z propozycją ewangelicznej służby w relacjach międzyosobowych, tworzących ważną przestrzeń ewangelizacji. Zaangażowanie w dzieło zwane *missio ad gentes* nie może spowodować zaniedbania *missio in domo*, czyli zaniedbania dzieła ewangelizacji tzw. *oikos*, a więc własnego środowiska życia, pracy i odpoczynku – używając terminologii charakterystycznej dla systemu⁸.

System nie wymaga podejmowania wielkich akcji poza swoim środowiskiem, nie wymaga podejmowania działań ponad siły ewangelizatora, lecz uwrażliwia go na potrzeby i wyzwania kierowane pod jego adresem ze strony środowiska, w którym żyje. Wyjście naprzeciw tym wyzwaniom to podjęcie się zadania na miarę możliwości jednej osoby, posiadającej oparcie w małej grupie, jaką jest komórka. Taki model wyznacza drogę odnowy parafii, pokonywaną o sile adoracji i ewangelizacji. Te dwie płaszczyzny rysują bardzo istotny wizerunek systemu komórek. Nie istnieje ewangelizacja, która jednocześnie nie byłaby wydarzeniem charyzmatycznym. „System parafialnych komórek ewangelizacyjnych” jest dziełem charyzmatycznym⁹. Charyzmatyczna jest bowiem sama ewangelizacja i modlitwa, a nie tylko określony sposób ewangelizowania czy modlenia się.

⁵ Por. F.R. Romersa, *Il rinnovamento della parrocchia nella Chiesa italiana dal Concilio ad oggi*, Roma 1999, s. 299.

⁶ Por. tamże, s. 323.

⁷ Por. J. Comiskey, *Home Cell Group Explosion*, Houston 1998, s. 113.

⁸ Por. F.R. Romersa, *Il rinnovamento della parrocchia...*, s. 325.

⁹ Por. wywiad z Z. Zalewskim, duszpasterzem parafii św. Eustorgiusza w Mediolanie (archiwum własne).

Cały „system parafialnych komórek ewangelizacyjnych” stanowi realizację tego, co Paweł VI powiedział w 1965 roku w ONZ, zachęcając i nakłaniając, by wyższość i instrumentalizację, awersję i despotyzm w odniesieniach międzyludzkich przekształcać we współuczestnictwo, przyjaźń i bezinteresowną współpracę. Wszystko po to, by jedni byli dla drugich i z drugimi, a nie nad nimi i nie przeciw drugim¹⁰.

Ewangelizacja w „systemie parafialnych komórek ewangelizacyjnych” opiera się na kilku następujących filarach: na modlitwie, służbie i dzieleniu się wiarą, na prowadzeniu w kierunku przyjęcia Jezusa jako Pana, włączeniu do komórki i wprowadzeniu do wspólnoty parafialnej. Ewangelizacja w życiu należących do komórek przebiega w środowisku ich życia i dotyczy osób, z którymi mają kontakt w swej rodzinie, pracy lub w miejscu wypoczynku.

SPECYFIKA KOMÓRKI EWANGELIZACYJNEJ

Udział w spotkaniach komórki to pewnego rodzaju szkoła uczniów Chrystusa, formowanie ewangelizatorów, zmierzające do uwrażliwienia chrześcijan na obowiązek ewangelizacji. Fundamentem zaangażowania ewangelizacyjnego jest poznanie Bożej miłości i dzielenie się jej doświadczeniem z innymi.

Wiele informacji o istocie systemu uzyskać można, gdy podda się analizie samą nazwę, jaką przyjęto na określenie omawianego zagadnienia. Nazwa „system komórek” wskazuje na żywy organizm¹¹. Istotny jest termin „komórka”, który przez analogię odsyła do biologicznego systemu organicznego, pozwalającego przeniknąć istotę symboliki, zawartą w wyrażeniu „komórka ewangelizacyjna”. Komórka jest podstawową jednostką żywego organizmu. Rozmnaża się przez podział, dając życie nowej komórce, która odrywa się od podstawowej. Proces ten ilustruje rzeczywistość rozwoju komórek parafialnych w omawianym systemie. Komórki parafialne pozostają wobec siebie we wzajemnej relacji i tworzą system, który – na podobieństwo systemu komórek w ludzkim ciele – posiada jeden wspólny cel, ten mianowicie, polegający na podtrzymywaniu przy życiu całej organicznej tkanki, jaką stanowi Mistyczne Ciało Chrystusa, którego głową jest sam Jezus¹².

Komórki, w prezentowanym systemie ewangelizacyjnym, nazwane zostały „parafialnymi”, ponieważ tą tkanką, której część stanowią i w której mogą wzrastać, jest parafia. Dojrzałość komórki mierzy się jej wzrostem ilościowym i jakościowym, co wiąże się z przybywaniem nowych osób do grupy i ich formacją, wskutek czego następuje podział dużej komórki na dwie mniejsze, odrębnie funkcjonujące, choć należące do jednego ciała, jakim jest wspólnota parafialna¹³.

Termin „parafialne” i jego istota najbardziej zafascynowały ks. Piergiorgio Periniego, proboszcza parafii św. Eustorgiusza w Mediolanie, gdzie system komórek

¹⁰ Por. F.R. Romersa, *Il rinnovamento della parrocchia...*, s. 326.

¹¹ Por. K. Półtorak, *Odnova parafii według systemu EkoPar (Ewangelizacyjnych Komórek Parafialnych)*, „Ateneum Kapłańskie”, 135,1 (2000), s. 135.

¹² Por. P. Perini, *Il grande sconosciuto*, Milano 1998, s. 78, 79.

¹³ Por. K. Półtorak, *Odnova parafii...*, s. 133.

realizowany jest od 1986 roku. Istnieje wiele szkół i metod ewangelizacji, jednak ks. Perini – odnosząc się z szacunkiem do tych szkół – stwierdza, że nie znalazł wśród nich ani jednej, która opierałaby swą posługę na parafii¹⁴. Cały katolicki świat jest zorganizowany w system, którego podstawową strukturą jest parafia. Przygotowanie osób na kursach ewangelizacji często nie uwzględnia pracy w parafii, wobec czego trudno zintegrować przygotowanie otrzymane w różnych szkołach ewangelizacji z możliwościami i wyzwaniem, jakie wiążą się z posługą wobec parafii.

Komórka ewangelizacyjna jest podstawowym załącznikiem struktury Kościoła, mikro-Kościółem, wspólnotą pluralistyczną, gdzie obecne są osoby w różnym wieku i różnego stanu, a jej cechą jest zdolność do rozmnożenia się, analogicznie do komórek cielesnych, które albo się dzielą, albo umierają¹⁵. W komórce znajdują się te elementy, które są konieczne do rozwoju Kościoła, a którymi są: przyjęcie do wspólnoty przeżywanej w komórce, słuchanie słowa Bożego, komunie z Bogiem przez modlitwę, Eucharystia i wypełnianie słowa Bożego, wspólnota z siostrami i braćmi, jedność z hierarchią kościelną, zaangażowanie ewangelizacyjne poprzez wcielanie w życie otrzymanych charyzmatów¹⁶. Komórki powinny pozostać małe, jako że tylko w taki sposób są w stanie zapewnić sobie efektywność działania i zdolność troszczenia się o potrzeby innych ludzi¹⁷. Grupa tworząca komórkę ewangelizacyjną nie powinna przekraczać liczby 15 osób. Gdy komórka gromadzi już 12–14 osób, i one wciąż przybywają, powinna zostać podjęta decyzja o jej podziale na dwie grupy komórkowe, by zapewnić każdemu możliwość dzielenia się tym, co wypełnia treść jego życia. Pięknym momentem życia komórki jest przyjęcie do niej nowej osoby, która była wciąż oczekiwana. Istotnym wyzwaniem na takiej „celebracji przyjęcia” jest to, by z uwagą i radością przyjmowano każdą nową osobę, otaczając ją autentyczną miłością¹⁸. Należący do komórki spotykają się w mieszkaniach liderów poszczególnych grup.

Określenie komórek jako ewangelizacyjnych ujmuje istotę systemu. Komórka stanowi ogniwo łączące rodzinę i środowisko życia poszczególnych osób z parafią, a jej podstawowym celem jest ewangelizacja. W realizacji systemu nie chodzi o stworzenie doskonałej struktury organizacyjnej, ale o podjęcie służby ewangelizacyjnej, która jest podstawową funkcją parafii¹⁹.

CELE KOMÓRKI EWANGELIZACYJNEJ

Zasadniczym celem małej grupy, jaką jest komórka, jest wspomaganie ludzi, którzy jeszcze nie znają Jezusa, w dostrzeżeniu Bożej miłości wśród chrześcijan²⁰.

¹⁴ Por. P. Perini, *Il grande...*, s. 79.

¹⁵ Por. K. Półtorak, *Odnova parafii...*, s. 127–129.

¹⁶ Por. tamże, s. 128.

¹⁷ Por. J. Comiskey, *Home cell group...*, s. 97.

¹⁸ Por. G. Pezzoni, *Komórka: czym jest, jak żyje?* Konferencja wygłoszona 17 VI 2004 roku w Mediolanie (archiwum własne).

¹⁹ Por. wywiad z Z. Zalewskim, duszpasterzem parafii św. Eustorgiusza w Mediolanie (archiwum własne).

²⁰ Por. P. Meier, *Filling the holes in our souls: caring groups that build lasting relationship*, Chicago 1992, s. 180.

W komórce spotykają się ludzie, którzy posiadają doświadczenie osobistego spotkania z Jezusem i pragną dzielić się nim z wszystkimi, których napotykają na drodze codziennego życia²¹. Być może sama nazwa „komórka” może budzić w kimś niechęć, jednak ta nazwa, która nawiązuje do komórki budującej ludzki organizm, przypomina wciąż o konieczności rozwoju, a także podziału w najbardziej odpowiednim momencie. Komórki parafialne cechować winna żywotność i rozrost – na wzór komórek ludzkiego ciała. Niektóre komórki skupiają ludzi realizujących określone powołanie, posiadających wspólne interesy czy związanych zawodowo. Komórkę ewangelizacyjną, stanowiącą część rozbudowanej struktury, charakteryzuje elastyczność, mobilność, otwartość, rozwój osobowych relacji, wzrastanie w wierze i miłości, skuteczność ewangelizacyjna, jedność z Kościołem instytucjonalnym.

Dobrze jest zdawać sobie sprawę z różnicy, jaka istnieje między grupą a komórką. Otóż grupa może mieć swój określony cel, ale nie jest ukierunkowana tak radykalnie na ewangelizację i przyjmowanie nowych ludzi, jak komórka, w której poszczególne osoby podejmują zadanie ewangelizacji poprzez służbę, która powinna stać się rysem charakteryzującym styl życia poszczególnych osób. Komórka pośredniczy między parafią a rodziną, wiążąc codzienne życie jej członków z życiem Kościoła. Formacja w niej stanowi pewnego rodzaju drogę do świętości, prowadzącą przez wzajemną akceptację, służbę, zrozumienie, przebaczenie i wzajemną odpowiedzialność.

Komórki stanowią środowisko, w którym nie ma zwyczaju oceniania i osądzania innych, gdzie zachowywana jest dyskrecja i wierność. Spotkania komórek wymagają wierności i zaangażowania. Wymienia się siedem zasadniczych celów formacyjnych komórki. Zalicza się do nich:

1) Wzrost w zjednoczeniu z Jezusem i pogłębienie więzi z Bogiem. Komórka powinna stać się miejscem otwierania się na Ducha Świętego, miejscem wzrostu duchowego i dziękczynienia składanego Bogu na modlitwie. Osiąganie tego celu wiąże się z odkrywaniem działania Ducha Świętego na drodze formacji w komórce. Wymaga to osobistego zaangażowania we własny rozwój duchowy²².

2) Wzrost we wzajemnej miłości, stanowiący odpowiedź na wezwanie Jezusa, zawarte w słowach: *Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali* (J 13,35). Miłość, wyrażająca się w postawie służby, jest naśladowaniem Chrystusa, który umywał nogi swym uczniom. Znajduje ona zastosowanie w praktyce, gdy umiemy się wzajemnie i z szacunkiem wysłuchiwać, gdy odkrywamy najlepsze strony naszych sióstr i braci, gdy towarzyszymy sobie nawzajem w przeżywaniu chwil radości i smutków.

3) Dzielenie się doświadczeniem Chrystusa oraz stawianie się Jego świadkiem wobec innych. Komórka istnieje, by ewangelizować poprzez świadectwo i styl

²¹ Por. P. Perini, *Il grande...*, s. 81.

²² Por. P. Mariangione, L. Mariani, *Komórka: cele i momenty spotkania*. Konferencja wygłoszona 17 VI 04 roku w Mediolanie (archiwum własne).

życia, nacechowany radością, modlitwą i troską o naszych bliskich, którym brakuje doświadczenia wiary.

4) Służba w Kościele, podejmowana zgodnie z biblijnym wezwaniem, które napomina: *jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Bożej służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał* (1 P 4,10). Ludzie ochrzczeni winni uznać, że Jezus złożył w nich określone dary w momencie chrztu świętego. Każdy człowiek jest osobą niepowtarzalną, która posiada właściwy sobie sposób ofiarowania swych darów innym. Celem ewangelizacji jest nie tylko doprowadzenie osoby do świadomej wiary w Chrystusa, lecz pomoc w utrzymaniu z Nim żywej relacji. Realizacja tego celu wiąże się z uświadomieniem należącym do komórek, że służba wobec innych jest chrześcijańskim obowiązkiem, stanowiącym część Bożego planu zbawienia.

5) Dawanie i otrzymywanie wsparcia, zgodne z ewangeliczną zasadą: *jeden drugiego brzemiona noście i tak wypełnicie Chrystusowe prawo* (Ga 6,2). W realizacji tego celu pomaga dzielenie się swoimi problemami z uczestnikami komórki, pokorne umożliwienie innym poznania swoich trudności, nie przepraszanie za swe potrzeby, lecz wyrażanie ich, modlitwa w intencji innych osób, udzielanie pomocy o charakterze materialnym lub duchowym – w zależności od sytuacji.

6) Wyłonienie i szkolenie nowych liderów, uczenie odpowiedzialności i przekazywanie swego doświadczenia nowej osobie, która stanie się liderem nowej komórki, jaka powstanie po podziale. Lider wyłania osobę, która zostaje zaproszona na kurs prowadzony w parafii dla nowych liderów. W trakcie odbywania takiego kursu, jak również w trakcie pełnienia posługi lidera, każdy stający na czele małej komórki powinien pogłębiać duchową wizję przyszłości swoich członków oraz pomagać im w odkrywaniu darów, jakimi obdarzył ich Bóg, a także w rozwoju złożonych w nich talentów²³.

7) Pogłębienie własnej tożsamości katolickiej, co osiągnięte jest na drodze pogłębiania znajomości wiary katolickiej poprzez wyjaśnienie katolickiego poglądu na małżeństwo, rozwód, aborcję, eutanazję, śmierć, życie duszy. W realizacji tego celu ważne jest ukazanie związku Eucharystii z życiem i z ofiarą krzyża²⁴.

* * *

„System parafialnych komórek ewangelizacyjnych” jest przykładem realizacji wizji parafii postulowanej przez Sobór Watykański II, parafii rozumianej jako wspólnota wspólnot. System komórek ewangelizacyjnych stanowi doskonałe narzędzie do osiągnięcia tego celu, jakim jest przebudzenie i odnowa parafii, powrót parafii do jej pierwotnej roli, jaka utożsamia się z jej funkcjonowaniem jako specyficzne i niepowtarzalne „miejsce ewangelizacji”.

²³ Skrypt szkolenia liderów – *System Komórek Parafialnych*, Kraków 1996, s. 70, 71.

²⁴ Por. G. Macchioni, *Ewangelizacja w parafii – metoda „komórek”*, Kraków 1997, s. 95.